

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMALJENO: 29.01.2020			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VALJECHOST
01	132		

NASTAVNO-NAUČNOM VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA U NIKŠIĆU

Vijeće Filološkog fakulteta na sednici održanoj 24. 12. 2019. godine imenovalo nas je u Komisiju za pregled i ocenu magistarskog rada pod naslovom **Somatizmi sa konstituentom *Hand/ruka* u njemačkoj i crnogorskoj frazeologiji** kandidatkinje **Ilde Ramusović**, studentkinje poslediplomskih studija na Filološkom fakultetu u Nikšiću.

Komisija u sastavu prof. dr Sonja Nenezić, predsednik Komisije, prof. dr Smilja Srdić, mentor i prof. dr Annette Đurović, član komisije, ima čast da nakon pregleda magistarskog rada podnese Vijeću sledeći

IZVEŠTAJ

Master rad Ilde Ramusović ima ukupno 67 stranica. Uz **Uvod** rad sadrži dva glavna dela: **I Teorijska podloga** i **II Analiza korpusa**.

U kratkom uvodnom delu kandidatkinja uvodi osnovne pojmove - frazeologije i frazeologizma; navodi predmet istraživanja – somatizmi sa konstituentom *Hand/ruka*; kratko definiše ovu potkategoriju frazeologizama i navodi gramatičke nivoe na kojima će se odvijati kontrastiranje. Na kraju ovog dela se objašnjava struktura rada i navodi korpus koji služi kao jezička baza istraživanja.

U prvom delu (**Teorijska podloga**) kandidatkinja prvo definiše gramatičku disciplinu *frazeologiju* i jedinicu frazeologije *frazeologizam*. Nepostojanje opšteprihvaćene definicije ove jezičke discipline i njene osnovne jedinice može se objasniti i činjenicom da se frazeologija relativno kasno etablarala kao samostalna lingvistička grana. U ovom delu se navode tumačenja pojmova *frazeologija* i *frazeologizam* od strane nekoliko značajnih autora (Palm 1997,

Burger/Buhofer/Sialm 1982, Hrustić 2015, Dragičević 2007, Fleischer 1997). *Frazeologija* se najčešće definiše a) kao nauka o čvrstim spojevima reči nekog jezika koji imaju jedinstveno značenje, ponašaju se kao leksema i tako se i koriste ili b) kao inventar frazeologizama jednog jezika. *Frazeologizmi/frazeme* se definišu kao ustaljeni spojevi od najmanje dve reči sa značenjem koje ne predstavlja zbir značenja sastavnih komponentata. U ovim spojevima sa često teško objašnjivom sintaksičkom strukturom je barem jedna reč promenila svoje osnovno značenje, ili je spoj u celini dobio novo značenje. U frazeologizmima je moguća ograničena leksička zamena (npr. *časna* ili *poštena reč*), a gramatičke (npr. upotreba imenice u pluralu umesto u singularu) ne unose semantičke promene. Fleischer (1997: 29-30) ističe da osobina „relativne samostalnosti“ otežava određivanje granice između frazeologizama i nefrazeologizama te kao glavne kriterijume navodi idiomatičnost, semantičko/sintaksičku ustaljenost i leksikalizaciju. Pritom se idiomatičnost izdvaja kao karakteristika članova centralnih frazeoloških supklasa.

Slobodni spojevi reči poštuju važeća sintaksička pravila, a semantička veza među rečima je transparentna, upr.

ein unbeschriebenes Blatt – „neiskusan čovek“ (frazeologizam)

– „neispisan/prazan list papira“ (slobodan spoj reči)

Stalno reprodukovanje frazeologizma dovodi do njegove integracije u frazeoleksikon nekog jezika.

U teorijskom delu se značajna pažnja poklanja klasifikaciji frazeologizama. Prvo se navodi klasifikaciju po Burgeru, najetabliраниjem nemačkom autoru iz ove oblasti koji razlikuje devet osnovnih klasa: 1) idiomi, 2) komponentni nominalni frazeologizmi, 3) modelirani frazeologizmi, 4) komparativni frazeologizmi, 5) geminantni frazeologizmi, 6) funkcionalni glagolski spojevi, 7) terminološki frazeologizmi, 8) ustaljene fraze i 9) poslovice kao i sledeće supklase: krilatice, pragmatički frazeologizmi i kinegrami.

U literaturi veoma zastupljena je i podela frazeologizama na osnovu morfološko-sintaksičkih kriterijuma. Frazeologizam kao celina ima određenu sintaksičku funkciju a u svojoj unutrašnjoj strukturi ima dominantnu komponentu koja pripada određenoj vrsti reči. S obzirom na dominantnu komponentu postoje: nominalni frazeologizmi (*die schwarze Kunst*), pridevski frazeologizmi (*dumm wie Bohnenstroh*), predložni frazeologizmi (*im Handumdrehen*), glagolski frazeologizmi (*jd. hält Maul offen feil*) i predložko-veznički frazeologizmi (*im Anbetracht, nicht nur ... sondern auch*). Kako su tema kontrastiranja frazeologizmi sa

upravnom reči *ruka*, u ovom delu se kratko objašnjavaju i pojmovi nukleusa/glave, dependensa i nominalne fraze.

Frazeološke jedinice čija jedna komponenta imenuje deo čovekovog tela nazivaju se *somatizmi* (grčki *soma* 'telo'). U frazeološkom sistemu jezika su somatizmi veoma produktivne jedinice, čine jedan od najstarijih slojeva frazeologije i spadaju u osnovni vokabular svakog jezika. Njihovo značenje je motivisano tradicionalnom simbolikom delova tela, ljudskim pokretima, gestikulacijom i mimikom, ali i tradicijom i sujeverjem. Predmet proučavanja u ovom radu bili su frazeologizmi koji sadrže konstituentu *Hand/ruka*.

Korpus su sačinjavali somatizmi sa komponentom *Hand/ruka*, ekscerpirani iz frazeološkog rečnika: *Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik: nemački idiomatski izrazi sa srpskohrvatskim ekvivalentima* (1981) Pavice Mrazović i Ružice Primorac. Polazni jezik je bio nemački dok je ciljni crnogorski jezik. Pored navedenog u fokusu su se našli i somatizmi sa konstituentom *Hand/ruka* iz sledećih rečnika: D. Otašević (2012): *Frazeološki rečnik srpskog jezika*; Duden (2002): *Redewendungen. Wörterbuch der deutschen Idiomatik*; J. Matešić (1982): *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*. Čovekovo telo je univerzalno, ljudi širom sveta imaju slično poimanje pojedinih delova tela što bi trebalo rezultirati zaključkom da je konceptualizacija iste stvarnosti ista u različitim zajednicama. Delovi tela vrše iste funkcije kod svih ljudi, njihova simbolika, pak, može se razlikovati zavisno od kulture i jezika.

Ruke kao simbol slobodne volje, pomoći i moći imaju bitno mesto u frazeologizmima nemačkog i crnogorskog jezika. Reč *Hand* se u crnogorskom jeziku zavisno od konteksta može prevesti kao *šaka* ili *ruka*. Kako se nemački somatizmi sa konstituentom *Hand* u crnogorskom jeziku većinom prevode konstituentom *ruka*, analizom će biti obuhvaćeni samo frazeologizmi sa ovom konstituentom. Na primer, nemački frazeologizam *die Hand ins Feuer legen* se ne prevodi kao *staviti šaku u vatru već kao *staviti ruku u vatru*.

Nemački frazeologizmi i njihovi ekvivalenti u crnogorskom podvrgnuti su kontrastivnoj analizi kako bi se utvrdio stepen ekvivalencije. Teorijski deo se završava prikazom pojmova kontrastivne analize i ekvivalencije.

Centralni deo rada čini **Analiza korpusa**. Korpus je činilo 126 somatizama sa komponentom *Hand/ruka*, ekscerpiranih iz frazeološkog rečnika *Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik: nemački idiomatski izrazi sa srpskohrvatskim ekvivalentima* Pavice Mrazović i Ružice Primorac. Analiza ekscerpiranih somatizama iz kontrastiranog jezičkog para odvijala se na leksičkom, morfosintaksičkom i semantičkom nivou – sa ciljem da se utvrdi da li konkretnim

par frazeologizama pokazuje totalnu (sastavljeni od istih leksema, sa istom gramatičkom strukturom i istim značenjem), parcijalnu (razlikuju se u nekom od pomenutih segmenata) ili nultu ekvivalenciju (u ciljnom jeziku ne postoji ekvivalentni frazeologizam pa se pristupa opisnom prevođenju). Naporednim navođenjem nemačkih i crnogorskih frazeologizama pregledno su prezentovani struktura, (ne)podudaranja u značenju i tip ekvivalencije.

Svi frazeologizmi su potkrepljeni primerima iz oba jezika npr. *Hand ans Werk legen* (infinitivska fraza) – *prionuti na posao* (infinitivska fraza) = SE (semantička ekvivalencija) ili

Hand und Fuß haben (infinitivska fraza) – *ima glavu i rep* (rečenica) = SE (semantička ekvivalencija).

U završnom delu rada su sumirani rezultati kontrastiranja, koji se odnose na morfosintaksu i semantiku somatizama sa pomenutom konstituentom: kod 30 somatizama je potvrđena potpuna, kod 32 delimična, kod 34 semantička, kod 30 nulta ekvivalencija. Analiza je pokazala da u oba jezika dominira forma infinitivske fraze; mnogo ređe se sreću nominalna, predložna fraza i rečenica.

Na kraju je naveden spisak referentne literature.

ZAKLJUČAK: Kandidatkinja Ilda Ramusović pokazala je hrabrost opredeljujući se za istraživanje iz oblasti kontrastivne frazeologije, nedovoljno prisutne u domaćoj (regionalnoj) germanistici. Tek u poslednjim decenijama se javlja interesovanje za frazeološke fenomene, najčešće nemačke frazeologizme koji sadrže određenu komponentu. Sve to vreme je kontrastivna frazeologija ostajala u senci i tek poslednjih godina se fokus naučnog interesovanja pomera i na nju. Mora se takođe istaći da studijski program jednosemestralne leksikologije na ovom fakultetu ne daje mogućnost za sticanje tole solidnije teorijske baze iz ove lingvističke grane. I pored određenih početničkih nesigurnosti koleginica Ramusović je pokazala da je sposobna da kritički iščitava referentnu literaturu i jasno prezentuje jezički fenomen za koji u aktuelnoj lingvističkoj literaturi ne postoji opšteprihvaćeno tumačenje kao i rezultate do kojih je došla kontrastivnom analizom. Literatura na kraju rada svedoči o široko utemeljenoj teorijskoj osnovi. Magistarski rad koleginice Ildie Ramusović sigurno će predstavljati doprinos boljem razumevanju frazeologije nemačkog i crnogorskog jezika i biti podsticaj za buduća istraživanja.

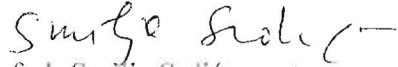
Zbog svega gore iznetog Komisija ocenjuje da je rad Ilde Ramusović **Somatizmi sa konstituentom *Hand/ruka* u njemačkoj i crnogorskoj frazeologiji** u sadržajnom, metodološkom, naučnom i jezičkom smislu veoma korektno urađen. Zato sa zadovoljstvom predlažemo Vijeću Filološkog fakulteta da prihvati ovaj izveštaj te kandidatkinju Ildu Ramusović pozove na javnu odbranu.

U Nikšiću, 21. 1. 2020.

Komisija:

prof. dr Sonja Nenezić, predsednik Komisije

prof. dr Smilja Srdić, mentor

prof. dr Annette Đurović, član Komisije

Univerzitet Crne Gore
Filološki fakultet Nikšić
Vijeću Filološkog fakulteta
Predmet: predlog komisije za odbranu rada kandidatkinje Ilde Ramusović

Molim Vijeće Filološkog fakulteta da odobri komisiju za odbranu rada kandidatkinje Ilde Ramusović, koja je prijavila magistarski rad pod naslovom "Somatizmi sa konstituentom *Hand/ruka* u njemačkoj i crnogorskoj frazeologiji". Predlažem sledeće članove komisije:

1. prof. dr Sonja Nenezić, predsjednik
2. prof. dr Smilja Srdić, mentor
3. prof. dr Annette Durović, član komisije

S poštovanjem,

Smilja Srdić
prof. dr Smilja Srdić

U Nikšiću, 22. januara 2020. godine

UNIVERZITET CRNE GORE			
FILOLOŠKI FAKULTET			
NIKŠIĆ			
PRIM. VENC.	29. 01. 2020		
POS. BROJ	BROJ	PRILOG	VRHEDNOST
01	13211		